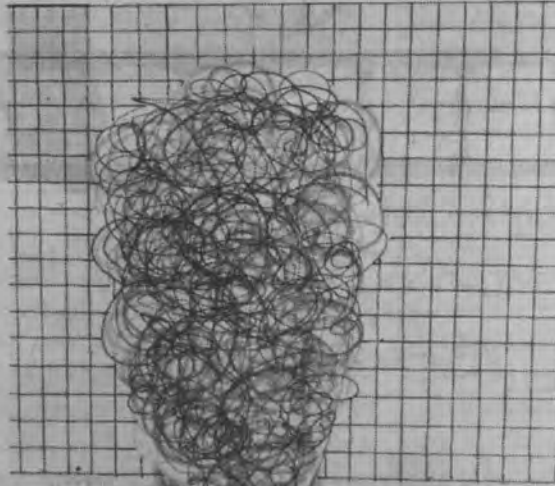

"دردی که من در محیط خود مشاهده می‌کنم چیزی است عمیق‌تر از سیاست "نان و شراب"

در مقدمه "هیجان‌زده" ناشر "دانه" زیر برف "می‌خوانیم که این رمان بیانیه" اعتقادات نویسنده" آن است. سیلونه خود را "مسیحی بی‌کلیسا و سوسیالیست بی‌حزب" خوانده است. اما در زندگینامه "سیلونه" متوجه گونه‌های تناقض میان اندیشه و کردار می‌شویم که ظاهراً پس از "دانه" زیر برف - یعنی بیانیه" او - در سرتاسر زندگی بعدی‌اش وجود داشته است. نظر من به فعالیت عملی - سیاسی سیلونه است که در این دوران همچنان در ارتباط با احزاب یا تشکیلات سیاسی ایتالیا ادامه یافته.

"نان و شراب" از حیث اعتقادات و یافته‌های تازه، نویسنده در زمینه" سیاست و اجتماع، طرح کمابیش روشن‌تر و مشخص‌تری دارد و نیز منسجم‌تر از "دانه" زیر برف" است. و این بدان خاطر است که اندیشه‌ها و سیر و سلوک "پیترو سپینا" در نان و شراب تا اندازه" زیادی نسبت به دانه" زیر برف صورت و محتوای معقول‌تر و واقع‌بینانه‌تری دارد. سپینا از تبعید به زادگاه خود در ایتالیا بازمی‌گردد و با یک رشته مسائل مشخص در زندگی درونی و سیاسی خویش رویارو می‌شود. در اینجا، هنوز به رغم بسیاری تردیدها و کشاکشهای باطنی، شکاف عمیقی میان این دو وجه از زندگی او وجود ندارد.

سپینا در این رمان با دو زن رابطه" ژرف با مداوم پیدا می‌کند که مظهر دو گرایش متفاوت در او می‌شوند: "بیانکینا" دختری روستایی و از خانواده‌ای فقیر است که سر به هوا است و با هرزگیها و با عشق عمیقاً جسمانی‌اش به "دن پائولو" - نام جعلی سپینا در لباس کشیشی - تصورات مادی او را از جهانی فاقد مابعدطبیعه مجسم می‌کند. از سوی دیگر، "کریستینا"ی عفیف که درس‌خوانده" مدرسه" مذهبی و از خانواده" روستایی نسبتاً توانگری است در عشق ناگفته و صامت خود به دن پائولو و در اعتقادات کاتولیکی وخیمش، گرایشهای دینی سپینا را مجسم می‌کند. کار بیانکینا به فحشا در رم می‌کشد و در پایان رمان نیز دیگر به طور کامل از زندگی سپینا حذف شده است. کریستینا طعمه" گرگپاشی می‌شود که قبلاً از احترام و علاقه" او به آنها یاد شده است. سرنوشت غم‌انگیز او نشانگر شیوه" برخورد سیلونه با این مظهر نجابت و پاکي است. به نظر نمی‌رسد که با پرداختن این سرنوشت شوم برای او - به رغم خرده-

عرفان

نان و شراب و دانه زیر برف

ابرج کریمی

اینیاتسیو سیلونه، در ماه مه ۱۹۰۰ میلادی در دهکده‌ای از استان عقب‌مانده "آبروتس" ایتالیا به دنیا آمد، پدرش خرده‌مالک بود و بر اثر بحران رشته" تاک‌داری در ایتالیا، دار و ندار خود را فروخت و برای مدت کوتاهی به برزیل رفت. سیلونه چند سالی از دبیرستان را در موسساتی با مدیریت کشیش‌ها به تحصیل پرداخت. اما با گسترش اغتشاشهای سیاسی پیش از جنگ جهانی اول ترک تحصیل کرد و به فعالیت‌های سیاسی روی آورد.

در سال ۱۹۲۱ به عنوان نماینده" "جوانان سوسیالیست" در کنگره" بنیانگذاری حزب کمونیست ایتالیا شرکت کرد و با فعالیت پیگیر در این حزب به عضویت گادر رهبری آن درآمد. در دوران شدت اختناق موسولینی چند بار غیابا محاکمه شد، سرانجام به فرانسه گریخت و از آنجا به اسپانیا و سپس به شوروی رفت.

در سال ۱۹۲۷ همراه با تولیاتی رهبر تشکیلات برون‌مرزی حزب در نشستهای کمینترن در مسکو شرکت کرد و این در دورانی بود که استالین دست به کودتای خونینی در حزب کمونیست شوروی زده بود.

بر اثر همین بحران سیلونه سرانجام در سال ۱۹۳۰ برای همیشه از حزب کمونیست جدا شد و تا بازگشت به وطن در سال ۱۹۴۴ در سویس ساکن شد و بیشتر به ادبیات پرداخت. سیلونه شرح ماجرای خود و حزب کمونیست را در کتاب "خروج اضطراری" به تفصیل شرح داده است.

سیلونه در ۲۲ اوت ۱۹۷۸ میلادی درگذشت. آثاری که از سیلونه به فارسی درآمده به این شرح است: نان و شراب ترجمه" محمد قاضی، یک مشت تمشک ترجمه" بهمن فرزانه، رویاه و گل‌های گاملیا ترجمه" بهمن فرزانه، ماجرای یک پیشوای شهید ترجمه" محمد قاضی، فونتا مارا ترجمه" منوچهر آتشی، خروج اضطراری ترجمه" مهدی سبحانی، مکتب دیکتاتورها ترجمه" مهدی سبحانی، دانه" زیر برف ترجمه" مهدی سبحانی.

در نوشتار زیر تفکر سیلونه در دو کتاب نان و شراب و دانه" زیر برف مورد بحث قرار گرفته است.

گیربهباشی که قیلا از نوع عصمت و تقدس او شده - تصویر کریستینا با تصویر کلیسای مرتجع منعکس شده منطبق باشد. بر عکس، او نیز به نوبه خود قربانی گرگبهای می شود که ظنن نمادین در رمان دارند، و با این سرنوشت، پاکی او نه یک پاکی کاذب و آرماتی بلکه یک پاکی حقیقی قلمداد می شود. اگرچه همچون پاکی بی فایده ای تصویر شده باشد. البته سینا عشق بیانگینا را رد می کند و کریستینا، جز در آغاز، آماج انتقادهای سیناست. نوسان میان این دو زن که سینا هرگز به سوی آنها کشیده نمی شود، بلکه همواره آن دو هستند که "چون دو شیطان و سوسه گر" به او تمایل نشان می دهند، کشاکش سینا را با خود در جهت دو گرایش خاکی و آسمانی جان می بخشد. البته جای این پرسش هست که چنین تقابلی چرا باید در یک سطح ببالغه آماج برداشته شود و چرا "معنویت" و "خلوص روحانی" باید مطابق یا تعاریف کلیسایی، در تکی غیرمادی و شدیداً انتراعی، در شخصیتی مانند کریستینا محسم بشود؟ یک پاسخ می تواند این باشد که در زمینه پرشور این رمان، با ظننهای عمیقاً روحانی اش، چنین نوعی از طرح مسائل، در تناسب با شدت تلاطم روحی قهرمان آن است. و این دو وجه از چهره زن بر حسب چهره قهرمان اصلی آن ترسیم شده اند تا امواج اقبانوس منلاطم درون او را با شکلی آفراطی به صورتی مشخص و ملموس عیان سازند. به عبارت دیگر، این مبالغه راه حل دراماتیکی است که نویسنده برای مقاصد بیانی خویش برگزیده. اما در هر حال، این نوع چهره پردازی و اینگونه نگاه به جهان زنگ خطر برای طرح مسائلی است که به ویژه در "دانه زیر برف" آشکار خواهند شد.

این دو چهره رنگ آمیزی بسیار روشن و متمایزی دارند که خطوط قاطع و مشخص اندیشه پرشور و تاب و جستجوگر سلوونه را در این مرحله نشان می دهند. در "دانه زیر برف" دو چهره دیگر جایگزین می شوند که با ابهام خود به گونه ای کم گشتگی سلوونه را به رغم تمامی جوش و خروش اندیشه اش و نیز به رغم توصیف های درخشان از صحنه ها و حالات زندگی روستائی که مبتنی بر شناخت دقیق او از این زندگی اند، نشان می دهند. "ناتالینا" خدمتکار خانگی مادر بزرگ سینا، دختری است روستائی و کمابیش ابله که تصویرش تا پایان گنگ باقی می ماند و سرنوشتش ناگفته رها می شود. اما به رغم ظاهر بی اهمیت پرداخت نویسنده از او، به نظر می رسد که ناتالینا نیز به نوبه خود تصویری از سینا را منعکس می کند. توجه کنم به سفرهای خیالی اش با قطار که به نظر

می رسد بروز نمادین تمایل نهانی سیناست به ترک خانه، مادر بزرگ و همچنین سرگشتگی او.

طرح چهره "فاوستینا" صورت پیچیده تری دارد. این پیچیدگی ناشی از بفرنج بودن شخصیت او نیست، بلکه بیشتر نشان دهنده بلاتکلیفی نویسنده است در مرحله ای از سیر تفکرش. در آغاز با تصاویر مبهمی از فاوستینا برخورد می کنیم. سپس با روشن شدن این تصاویر، فاوستینا چهره زنی را می یابد که همخانه ارگزن کلیساست و ظاهراً با او رابطه نامشروع دارد. همچنین درمی یابیم که او سابقاً معشوقه برادر پیتر بوده، که اینک مرده، و با او نیز رابطه جنسی نامشروع داشته است. البته این همه بدان معنا نیست که او مانند بیانگینای نان و شراب هرزه است. برعکس، مثلث و وقاری در او هست که او را از بیانگینا کاملاً متمایز می کند. ناگهان در جایی از رمان، در یک گره گشائی پیش یافتاده و احساساتی از معمای زندگی گذشته و حال فاوستینا، درمی یابیم که او دختری عقیف است که با هیچ یک از دو مرد یاد شده هرگز رابطه جنسی نداشته. اما تصاویر قبلی او چنان پررنگ اند که به نظر می رسد سلوونه در این مرحله به طور تصادفی و بر اساس تصمیم پیش بینی نشده ای که ابتدا جایی در طرح رمان نداشته دست به تطهیر فاوستینا زده است.

روشن است که این تطهیر به قصد پروردن رابطه عشقی فاوستینا و پیتر و سینا بر بستر اخلاقی متداول و رسمی و رفع و رجوع موانع اخلاقی موجود بر سر راه این عشق است. اما این موانع اخلاقی فقط در قشری از خوانندگان وجود دارد که سلوونه قاعدتاً نه تنها نباید با آنان موافقتی داشته باشد بلکه برعکس، تصورات ارتجاعی این قشر از هدفهای جمله های اوست. این اخلاق گرائی بسیار سطحی در خدمت موازین فقهی همان کلیسایی است که سلوونه ظاهراً بر آنها می تازد، و این موازین جدا از عملکردهای کلیسا در صحنه اجتماع و سیاست نمی تواند وجود داشته باشد. این تناقض بر عرفان مورد نظر در "دانه زیر برف" چنان ضربه مهلکی وارد می سازد که جراحت آن تا پایان رمان التیام نمی یابد.

نان و شراب نیز ظنن های عمیقاً عارفانه ای دارد. اما عرفان آن رئالیستی و حاوی روح انسان گرای نه تنها صدر مسیحیت بلکه آغازگاه همه ادیان دیگر است. این عرفان صورت پخته و توأم آمده و سیاسی عرفانی است که شالوده اعتقادات دینی توده ها را تشکیل می دهد. واقع گرائی عرفان نان و شراب دقیقاً از همین جا مایه می گیرد.

به بیان دیگر، رسیدن سینا به آن، به معنای دستیابی او به شناختی است اساسی از واقعیت زندگی مردم. "دن بنه دتو" - کشیش پیر - در صحنه این عرفان نقش بنیادین دارد. نان و شراب با توصیف از او و خانه اش آغاز می شود. این خانه بر جایگاهی بلند واقع شده که مشرف بر دشت "فوجینو" و راههای ارتباطی آن است. "دن بنه دتو" در این چشم انداز خدائی صورت انسان - خدائی را می یابد که در بیش بسیار وسیع و نیروی درک و پذیرش او عرفانی عمیق و انقلابی مشهود است. نمونه این عرفان سیاسی را در پارهای از روحانیان انقلابی آمریکای لاتین شاهد بودیم. پیتر و سینا با نام جعلی "دن پائولو" در صحنه پرماجرایی این عرفان واقع گرا، سوسالیستی است که به لباس روحانیت درآمده و این هیات در چشم انداز "دن بنه دتو" حاکی از هیچ گونه تناقضی نیست.

در دانه زیر برف عرفان دیگری طرح می شود که عرفانی است نزدیک به مشرب درویشی و گریزان از واقعیت. در نان و شراب، این عرفان در یک گستره پرشور سیاسی اجتماعی ترسیم می شود که "دن بنه دتو" در مخالفتش با کلیسا و با فاشیسم موسولینی در تکوین آن نقش حیاتی دارد. اما در دانه زیر برف سرچشمه این عرفان در عزلت سینا در کج یک طویله و در حاشیه جامعه است. توصیف پرشور سینا از متحول شدنش در این طویله تا آنجا واقع بیثانه است که سمت این عرفان به سوی خاک و تماس با آن به مثابه رمز واقعیت است. اما وقتی از طریق دامن زدن به حقایق کهنکشی و کلی، منشاء شکاف میان انسان و واقعیت نهد، خاک می شود اعتبارش را از دست می نهد.

این دور شدن از واقعیت در تفاوت مواضع قهرمان نسبت به محلهای دورمان صورت عینی پیدا کرده است: نان و شراب آکنده از شور سیناست برای زادگاهی که همچون حقیقت مورد نظر در جستجوی عارفانه اش جلوه گر می شود (به یاد بیاوریم دیدار نهائی سینا و دن بنه دتو را). در دانه زیر برف، سینا عملاً از این زادگاه که همان واقعیت آشناست دور می شود. در حقیقت سینا، در خانه مادر بزرگ، حال یک زندانی را دارد که با خروج از آنجا گوئی دوباره زاده می شود. اما این تولد دوباره یک دگرذیسی مثبت نیست بلکه جهت آن به سوی دهکده ای است که در آنجا باید نقش برادر نظامی اش را بازی کند، یعنی این دگرذیسی به نحوی حاکی از تسلیم به تصویر مطلوب خانواده و بازگشتی نمادین است، نه

معرفی کتاب

چهار پراگماتیست / اسرائیل اسکفر / محسن حلیمی / نشر مرکز / چاپ اول / ۳۳۴ صفحه / ۱۰۰۰ ریال

کتاب با مقدمه‌ای به منظور درک بیشتر در زمینه "اجتماعی و سابقه" فلسفی پیدایش پراگماتیسم آغاز می‌شود و در مجموع شرح تحلیلی از نظرات چهار متفکر عمده این مکتب: پیرس - جیمز - میدو و دیویی است.

ه بیست ترانه محلی فارس / محمدرضا درویشی / انتشارات جنگ / چاپ اول / ۱۱۰ صفحه / ۳۵۰ ریال

تحقیقی است درباره "موسیقی در ایل قشقای و ترانه‌های جهرمی، لاری، شیرازی و ... نویسنده مقایسه‌ای دارد از ردیفهای موسیقی سنتی ایران و ترانه‌های محلی.

ه اتنیسم یا بیگانه‌نمائی / کارل هاش. دلاکاتو / فاطمه سرحدی‌زاده / انتشارات وزارت ارشاد اسلامی / چاپ اول / ۲۱۹ صفحه / ۶۰۰ ریال

مباحث کتاب در مورد بیماری آتنیسم که اغلب نزد کودکان یافت می‌شود و بیماران مبتلا به اتنیسم اغلب به خطا، به علت تنوع رفتار ظاهری و علائم بیماری تحت عنوانهای گوناگون دیگر مانند کر، لال، عقب‌مانده، ذهنی و غیره گروه‌بندی می‌شوند.

ه راهی بسوی مردم‌شناسی / خلیل دبیرین / چاپ اول / ۱۲۰ صفحه / قیمت ؟
در این کتاب نویسنده کوشش کرده است از موضوعات و مباحث پیچیده و پر حجم مردم‌شناسی، رساله‌ای ساده و مفید تهیه کند.

ه سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی / کریستف بالایی و میشل کویی پرس / احمد کریمی حکاک / انتشارات پایروس / چاپ اول / ۲۷۶ صفحه / ۶۰۰ ریال

کتاب دارای سه بخش است: ویژگیهای حیات ادبی در دوران قاجاریان - علی‌اکبر دهخدا (زندگی و آثار و تحلیل چرند و پرند) طرحی از زندگی جمال‌زاده و نقد آثارش.

ه جامعه‌شناسی سیاسی / یاتا مور / منوچهر صبوری‌کاشانی / انتشارات کیهان / چاپ اول / ۱۸۹ صفحه / ۳۵۰ ریال

مباحث کتاب پیرامون دموکراسی و طبقات اجتماعی - جنبشهای اجتماعی، احزاب و عمل سیاسی - انواع نظام سیاسی - دگرگونی سیاسی و تضاد - تشکیل ملت‌های جدید - ناسیونالیسم و توسعه و ... است.

ه خلق یک انگیزه / سامرست موام / فرخ بهبهانی و فیروزه بهبهانی / انتشارات خیام / چاپ اول / ۴۷۰ صفحه / ۶۵۰ ریال

مجموعه "سیزده داستان از سامرست موام است که برای اولین بار ترجمه و نشر یافته است. مترجمین کتاب مقدمه‌ای در احوال و آثار سامرست موام آورده‌اند.

ه یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ / به کوشش اسمعیل صرمی / انتشارات علمی / چاپ دوم / ۳۱۶ صفحه / ۱۲۰۰ ریال

کتاب شامل یادداشتهای دکتر قاسم غنی در حواشی دیوان حافظ چاپ ۱۳۰۰ هجری مطبوعه سعادت شیراز است. قسمتی از حواشی مربوط به تصحیح و مقابله اشعار متن این نسخه با نسخه عبدالرحیم خلخالی است.

ه مصاحبه روانی / شارل ناهوم / محمدحسین سروری / انتشارات سخن / چاپ اول / ۱۸۸ صفحه / ۴۵۰ ریال

قصد نویسنده از نگارش این کتاب این است که خوانندگان با مسائل مختلفی که در اثر کاربرد فنون مصاحبه، روانی مطرح می‌شود بتوانند فعالیت حرفه‌ای خاص خود را به عنوان مصاحبه‌کننده به درستی تجزیه و تحلیل کنند.

ه ژاپن کشور شماره یک / راف. ووگل / شهبان دخت خوارزمی و علی اسدی / نشر فرهنگ / چاپ اول / ۱۸۸ صفحه / ۶۰۰ ریال

کتاب با نگاهی محققانه، گزارشی است در زمینه‌های اقتصادی - صنعتی تکنولوژی از کشور پیشرفته ژاپن. سعی بر این بوده که تمام پیشرفتهای علمی، صنعتی، تکنیکی ژاپن را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد.

انجمن مدیران صنایع جمهوری اسلامی ایران در تهیه و انتشار این کتاب تلاش و همتی درخور ستایش از خود نشان داده است.

ه در جستجوی مواد معدنی / حسن مدنی / کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان / چاپ اول / ۱۵۰ صفحه

مطالب کتاب در یازده فصل و درباره شناخت کانیها و سایر مواد معدنی است. تصویرهای رنگی نیز به مناسبت در کتاب چاپ شده است.

می‌کند.

در "نان و شراب" شخصیت "پیترو سپینا" در جامه روحانیت تا حدود زیادی منطبق بر تصویر سوسیالیست بی‌حزب و مسیحی بی‌کلیساست. البته سپینا هنوز اعتقادش را به حزب از دست نداده ولی ارتباط عملی‌اش با آن گسیخته شده و همزمان با آن، سایه‌های تردید در اعتقادات حزبی دارد بر زندگی او می‌گسترند. در دانه زیر برف این تعبیر صورت ناخوشایندتری یافته: اینک او ظاهر یک سوسیالیست بی‌حزب را دارد ولی در عمق با لاینحل گذاردن تناقضات موجود در واقعیت، نه سوسیالیستی تمام‌عیار است نه به تصویر عارف انقلابی، "مسیحی بی‌کلیسا" می‌رسد.

ابتدا از "اینفانته" - دهاتی بدبخت کر و لال - یک مسیح افسانه‌ای ساخته می‌شود که داستان آن به سرعت در همه جا می‌پراکند. داستانی که قویا به نظر می‌رسد که حتا خود سپینا از آن متأثر شده باشد. در پایان که این مسیح وامانده پدرش را می‌کشد، سپینا در یک حرکت احساساتی و حتا سطحی خودش را قاتل معرفی می‌کند تا مسیح‌اش، در انطباق با تصور آرامش‌خواه کلیسای مرتجع از مسیح، ناآلوده و برکنار از خشونت باقی بماند. علاوه بر آن به نظر می‌رسد که سیلونه‌گره "سوء تفاهم عوضی گرفتن اینفانته" بینوا و مسیح را برای توده‌های فقیر افسانه‌زده، حتا با لذت، کور نگه می‌دارد. انگار سیلونه این افسانه را پیش از هرکس برای خود روایت

حرکتی به پیش.
توصیف واقعیت در "دانه" زیر برف "گاه به نحو خطرناکی تا حد تقدیس واقعیت اکنونی دردآلود جلو می‌رود. یعنی همان واقعیتی که سیلونه آرزومند تغییر آن است. و همان تقدیس واقعیتی که سرچشمه‌اش در درویش‌مشربی پلید دستگاه روحانیت کلیسایی است: یعنی تقدیس فقر. البته به نظر می‌رسد که سیلونه خود متوجه این خطر هست اما راه‌حلی برای آن پیدا نمی‌کند، رابطه سطحی و احساساتی سپینا و فائوستینا بر بستر این عرفان عزلت‌گرا چه معنایی دارد؟ و گسیختن آن این درویش‌مشربی را عمیق‌تر می‌کند.